

1
מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
לשכת היועצת המשפטית

ט"ו אלול תשע"ה
30 אוגוסט 2015

כבוד נשיאת בית המשפט העליון
נגיד בנק ישראל
היועץ המשפטי לממשלה
מזכיר הממשלה
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי)
נציב שירות המדינה
הממונה על התקציבים – משרד האוצר
היועץ המשפטי במשרד _____
היועץ המשפטי במשרד מבקר המדינה
היועץ המשפטי במשרד הבריאות
היועץ המשפטי במשרד לביטחון פנים
דיקן הפקולטה למשפטים – האוניברסיטה העברית בירושלים
דיקן הפקולטה למשפטים – אוניברסיטת תל אביב
דיקן הפקולטה למשפטים – אוניברסיטת בר אילן
דיקן הפקולטה למשפטים – אוניברסיטת חיפה
דיקן הפקולטה למשפטים – המרכז הבינתחומי, הרצליה
המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי – הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית,
ים-
לשכת עורכי הדין
מועצת העובדים הסוציאליים
איגוד העובדים הסוציאליים

הנדון: תזכיר חוק ההגנה על חוסים (תיקונים שונים), התשע"ה-2015

רצ"ב תזכיר חוק של משרד הרווחה והשירותים החברתיים שבדעתנו להגיש לממשלה.

אודה על הערותיכם תוך 21 יום.

ב ב ר כ ה,
בתיה ארטמן, עו"ד
היועצת המשפטית

העתקים:

ח"כ חיים כץ, שר הרווחה והשירותים החברתיים;
מר אליעזר יבלון, מנכ"ל המשרד;
מנהלי אגפים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
לשכת היועצת המשפטית

דברי הסבר

א. **שם החוק המוצע:** הצעת חוק ההגנה על חוסים (תיקונים שונים), התשע"ה-2015.

ב. **מטרת החוק המוצע והצורך בו:**

1. מוצע להרחיב את ההגדרה של חוסה גם לדר רחוב שאינו כלול כיום בהגדרה בגלל שאינו נכה או בעל ליקוי, אך אין ספק שהוא אינו מסוגל לדאוג לענייניו ויש לאפשר לעו"ס להעבירו למקום מתאים הן על ידי הבאת עניינו לבית המשפט או באמצעות צו חירום. סמכות צו תאפשר הצלת חיים של דרי רחוב.
2. מוצע לתקן ולקבוע כי בית המשפט המוסמך לדון בתובענה לפי סעיף 2 לחוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966 (להלן – חוק ההגנה על חוסים), יהיה בית המשפט לענייני משפחה ולא בית משפט השלום כפי שקבוע כיום בחוק. מדובר בחוסים, דהיינו קטין שלא מלאו לו 14 שנה או מי שמפאת נכותם, ליקוי בשכלו או זקנה אינו מסוגל לדאוג לצרכי חייו, והדיון בעניינם, מעלה לעיתים קרובות היבטים טיפוליים ומשפחתיים ונושק לנושאים בתחום האפוטרופסות, ולכן בית המשפט המתאים לדון בהיבטים אלה הוא בית המשפט לענייני משפחה. בית משפט לענייני משפחה הוא המוסמך לדון בענייני משפחה, בין היתר, גם באוכלוסייה זו על פי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, מזונות, מדור ועוד, נושאים הנושקים לאילו שעפ"י חוק החוסים. יחד עם זאת, מוצע לקבוע חריג כי במידה ואין בית משפט לענייני משפחה בתחום הרשות המקומית, או רשות סמוכה לה, שבה נמצא החוסה, ניתן יהיה להגיש תובענה לפי חוק ההגנה על חוסים בבית משפט השלום אשר מצוי בתחום שיפוטו של החוסה.
3. מוצע ליתן סמכות לעובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים לפעול במקרי חירום להעברתו הדחופה של חוסה לטיפול רפואי. עובדים סוציאליים לפי חוק ההגנה על חוסים המוזעקים לבתייהם של חוסים מוצאים אותם במצב רפואי אשר נראה כי הינו מסכן חיים. על פי המצב החוקי הקיים, אין לעובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים סמכות חוקית להביאו למוסד רפואי (מרפאה, בית חולים) גם ללא הסכמת החוסה או אפוטרופסו ללא אישור בית משפט. לפיכך, מוצע לקבוע כי הסמכות האמורה תהא מוגבלת למקרים דחופים בהם לא ניתן להשהות את ההעברה למוסד רפואי עד לקבלת החלטת בית המשפט. מאחר ומדובר במצב של סכנה תכופה כשעיכוב בטיפול עלול לסכן את החוסה. במקרים בהם השתמש העובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים בסמכויות החירום שהוקנו לו כאמור, יידרש להגיש, בתוך שבעה ימים, בקשה לבית משפט לאישור הפעולה שנקט.

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
לשכת היועצת המשפטית

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

הוספת הגדרה של דר רחוב ושינוי בית המשפט המוסמך מבית משפט שלום לבית משפט לענייני משפחה - בסעיף ההגדרות והוספת סעיפים 11א ו-14א לחוק ההגנה על חוסים. כמו כן, יבוצע תיקון עקיף לסעיף ההגדרות בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה וההיבט המינהלי:

הערכה תקציבית תועבר לקראת הדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה.

ה. להלן נוסח החוק:

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק ההגנה על חוסים (תיקונים שונים), התשע"ד-2014

תיקון סעיף 1 1. בחוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 -

(א) בהגדרה "בית משפט", במקום "בית משפט שלום" יבוא "בית משפט לענייני משפחה, למעט במקרים כאמור בסעיף 14א לחוק".

(ב) אחרי ההגדרה "בית משפט" יבוא:

"דר רחוב" – אדם בגיר אשר מצוי בהזנחה פיזית ונפשית קשה והוא אינו מסוגל לדאוג לצרכי חייו בשל כך, והוא חסר כל מקום לינה קבוע;"

(ג) בהגדרה חוסה, במקומה יבוא:

"חוסה" - קטין שלא מלאו לו 14 שנה; מי שמפאת נכות, ליקוי בשכלו או זיקנה אינו מסוגל לדאוג לצרכי חייו או דר רחוב;

הוספת סעיף 11א 2. אחרי סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא:

¹ ס"ח התשכ"ו, עמ' 56.

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
לשכת היועצת המשפטית

11.א. (א) היה עובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים סבור כי נשקפת לחוסה סכנה תקופה וכי למניעת אותה סכנה יש להעבירו בדחיפות לטיפול רפואי, רשאי הוא לנקוט בצעדים הנדרשים להעברת החוסה לבית חולים ובלבד שסבר כי לא ניתן להשהות את העברת החוסה כאמור עד לקבלת הוראות מבית המשפט לעניין זה.

(ב) פעולה כאמור בסעיף קטן (א) טעונה אישור בית משפט תוך 7 ימים מיום עשייתה; אישור כאמור יכול שיינתן על פי צד אחד בלבד.

(ג) לשם ביצוע צווי חירום לפי סעיף קטן (א), זכאי עובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים לקבל בשעת הצורך עזרה מתאימה מהמשטרה.

3. הוספת סעיף 14 א. אחרי סעיף 14 יבוא:

14.א. "סמכות שיורית במקומות בהם אין בית משפט לענייני משפחה של בית משפט בתחום הרשות המקומית בה מתגורר החוסה, ואם הוא דר רחוב אז גם בתחום הרשות המקומית בה הוא נמצא באותה שעה, או בתחומה של רשות מקומית סמוכה, ניתן יהיה להגיש תובענה לפי חוק זה בבית משפט השלום שבתחום מגוריו של החוסה."

4. תיקון חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995², בסעיף 1(6) אחרי פרט (י) יבוא:

"(יא) חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966."

5. (א) תחילה ותחולה תחילתו של חוק זה מיום פרסומו.
 (ב) חוק זה יחול על תובענות שיוגשו לבית המשפט לענייני משפחה מיום תחילתו של החוק ואילך.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 393.

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
לשכת היועצת המשפטית

